

Gespreksverslag ontwikkelgesprek PABO, voltijd

Datum: 6-9-2021

In navolging van het visitatiebezoek d.d. 07-07-2021

Vastgesteld op 10-10-2021 na accordatie door panelvertegenwoordiging

Namens panel:	Bob Koster René Tips Mark Fokkema	voorzitter werkvelddeskundige panelsecretaris (NQA)
Namens opleiding:	Rinke Dellebeke – van Hell Patrick van Schaik Francoise Luteijn Karen Boele Mariska de Bat	opleidingscoördinator lector Excellence and Innovation in Education voorzitter deelexamencommissie domein Health, Education & Wellbeing onderwijsadviseur beleidsadviseur (verslaglegging)

OLC geeft aan dat het opleidingsteam met tevredenheid terugkijkt op de visitatiedag. De dag mondde uit in een beoordelingsrapportage die het team inmiddels heeft ontvangen. Het team is blij met de positieve strekking ervan en concrete aanbevelingen die daarin gedaan worden. Het wordt als relevant en bruikbaar gezien.

In dit ontwikkelgesprek praten de vier hierboven genoemde personen namens de opleiding verder met de voorzitter en de werkvelddeskundige uit het panel. De opleiding draagt drie onderwerpen aan, waarover de panelleden voorafgaand aan dit gesprek zijn geïnformeerd:

1. **Onderwijs- & onderzoeksvisie**
Het team denkt met het panel graag verder over de verbindingen tussen onderwijs, onderzoek en praktijk en de door het panel gedane aanbeveling om de onderzoeksvisie nader te expliciteren. Waar staat de opleiding nu? Tips/good practices?
2. **Toetsing**
Toetsing is voor de opleiding komend jaar een belangrijk ontwikkelpunt. De opleiding wil het aantal toetsen beperken en formatieve toetsing positioneren in het programma. Dit is ook door het panel opgemerkt en verwoord in de beoordelingsrapportage. Het team denkt met het panel graag verder over hoe variëteit in toetsing aan te brengen met aandacht voor kennisbasis en bekwaamheidseisen, zonder mensen te (willen) overvragen. Hoe te balanceren en/of clusteren, zowel in toetsing als in onderwijsleeromgeving?
3. **Een krachtige examencommissie**
De examencommissie mag meer in haar kracht gaan staan, zo constateerde het panel. Het team neemt deze opmerking ter harte. Graag denken wij hierover verder. Hoe creëren we inhoudelijk scherpte en houden we de balans tussen proces en inhoud borgen?

Onderwijs- & onderzoeksvisie

OLC: we willen de visie op papier en de geleefde/beleefde visie nader tot elkaar brengen. We denken daarover graag met jullie verder.

Bob (panel, vz): “We hebben jullie zoektocht naar praktijkgericht onderzoek gezien. Dat is niet verwonderlijk, noem maar eens een opleiding in den lande die daar niet naar zoekt. Er sijpelt nog

een academisch paradigma doorheen, maar dat zijn jullie juist aan het snoeien. Er zijn veel opleidingen die in dat academisch paradigma blijven hangen. Jullie hebben een goede stap gezet door de focus op ontwerpgericht onderzoek.

Waar we wel over hebben gesproken als panel: 'Wat is nou die onderzoekende houding?' In de gesprekken hebben we daar ook naar gevraagd. Iemand zegt: 'Dat een student zelf onderzoeksvraag kan formuleren.' Iemand anders zegt: 'Inbedding in de praktijk en steeds breder kunnen kijken.' Weer iemand anders zegt: 'Een leerkracht die kritisch is en bij een ander durft te kijken'. Kortom, verschillende mensen spreken verschillende talen.

Naast de taalkant zit er ook een instrumentele kant aan. Daar hebben we ook pareltjes van gezien, zoals een door een student ontwikkelde training die ook nog eens aan collega's is gegeven en afsluitend is geëvalueerd. Bij de instrumentele kant zie je een opbrengst die doorwerkt in de praktijk. Maar, ook bij jullie zien we vanuit de instrumentele kant dat academisch paradigma soms doorsijpelen: verslagen van 100 pagina's....

In Tilburg zeggen we: praktijkgericht onderzoek kun je ook wel zien als een professionele ontwikkelingsstrategie. Het heeft een soort impactachtige ambitie richting het werkveld."

HZ, lector: "We moeten dit domeinbreed oppakken. Zo vergroten we de samenwerking met het werkveld en andere opleidingen en wordt de uitkomst van praktijkgericht onderzoek sterker."

HZ, OLC: "Ik herken het antwoord erg. Ook de door Daan Andriessen (lector HU) genoemde drie misverstanden over onderzoek doen in het hbo zie ik terug. Er ligt nog een grote nadruk op het schrijven van scripties, enquêtes uitvoeren en wetenschappelijke onderzoeken nastreven ipv praktijkgerichte opbrengsten. Het voelt ook spannend om de focus op ontwerponderzoek te leggen. Je kiest daarmee ook iets anders niet. Wat ik er mooi aan vind is dat het eindwerk en daarmee de student, echt het verschil maakt in de (kleine) praktijk. Ook het feit dat jullie pareltjes hebben gezien, maakt dat we ook kunnen zien dat het niveau goed genoeg is."

Bob (panel): "Interessant leeswerk vinden jullie bij Wardekker & Leeman, maar kijk ook eens naar hoe Wynand Wijnen destijds onderzoek & onderwijs in het hoger onderwijs introduceerde bij de Universiteit van Maastricht. Kortom, durf uit het concept van enquêtes te stappen en ga de dialoog met elkaar aan."

HZ, onderwijsadviseur: "Ik herken mij er ook in. We zijn de afgelopen periode goed bezig geweest met het expliciteren van de onderwijsvisie. Het expliciteren van de onderzoeksvisie sluit hierop aan."

Bob (panel): "Hoe hebben jullie dat gedaan?"

HZ, onderwijsadviseur: "Heel veel dialoog en tijd gegeven. Ruim een jaar de tijd voor genomen. Het opleidingsteam is groot. Alhoewel iedereen echt dezelfde visie voor ogen had, sprak ieder toch een andere taal. Elkaar verstaan en dezelfde taal spreken moest indalen en dat kost tijd. Veel inspanning, maar grote opbrengst door een goede onderwijsvisie."

HZ, lector: "Het gaat juist om de koppeling tussen onderzoek en praktijk. We willen als PABO/HZ graag een nauwe samenwerking met de praktijk hebben."

Rene (panel, werkvelddeskundige): "Rinke had het over kiezen. Ik wil daar graag op reageren. Je kunt beter iets kiezen dan niets kiezen. En je hebt altijd bijvangst.

Nog iets: Bob en ik hadden het voorafgaand aan dit gesprek even over 'Boeiend onderwijs'. Jullie sluiten aan op 'Boeiend onderwijs' in nauwe samenwerking met het werkveld. Ik vroeg me af: waar

ligt de verantwoordelijkheid van het primair onderwijs-bestuur en waar van de pabo? Daar is geen pasklaar antwoord op te geven, maar bij jullie klopt het. Open minded, naar jezelf, naar de studenten en naar het werkveld. Dan kloppen er automatisch veel dingen. Het is pragmatisch. Je kunt prachtige dingen op papier zetten, maar als het niet klopt in de praktijk heb je niets. Die onderstroom is belangrijk.”

HZ, OLC: “Dat is een interessant spanningsveld: waar loop je vóór en waar volg je het werkveld? Ik heb het idee dat we afgelopen drie jaar stevig hebben geïnvesteerd. Samen in dialoog met het werkveld kijken naar wat nodig is. We hebben het geluk dat in deze regio het werkveld ons op die onderzoekende houding wijst vanwege het bestaan van PLG’s in het werkveld. Het samen oplopen met 120 scholen is vanzelfsprekend een uitdaging, maar als het ergens moet kunnen moet het hier.”

Bob (panel, voorzitter): “Met de sleutelinstellingen onder die 120 scholen moet dat kunnen.”

HZ, OLC: “Dat is ook de reden dat Corinne Dekker (schoolopleider binnen Albero scholengroep en nauw betrokken bij de Opleidingsschool Zuidwest) in de curriculumcommissie zit.”

Toetsing

HZ, OLC: “Ik was blij met jullie terugkoppeling op de dag en in de rapportage over toetsing. Onze uitdaging: heel veel kennisbases met betrokken docenten, tegelijkertijd hebben wij de thema’s en de thematoetsen. Maar hoe brengen we het nou op een goede manier terug tot een acceptabeler aantal zonder elkaar te overvragen? We hebben al een stukje gesneden en verhelderd, maar hoe gaan we verder?”

Bob (panel, voorzitter): “Je formuleert eigenlijk een onderzoeksvraag.”

HZ, lector: “Afgelopen voorjaar organiseerde Fontys de Week van de Feedbackgeletterdheid, onder andere over formatief toetsen. Opbrengsten daarvan kunnen bruikbaar zijn voor ons.”

HZ, onderwijsadviseur: “Iedere instelling en opleiding worstelt met deze vraag omtrent toetsdruk. Het toetsen om te toetsen versus het leren van toetsen en motiveren. Er is nog veel beheersdrang (vinken) en loslaten vinden we vaak moeilijk.”

Bob (panel, voorzitter): “Geen academisch paradigma, maar afrekenparadigma dus.”

HZ, onderwijsadviseur: “We zijn als HZ bezig om toe te werken naar een nieuw paradigma, dit vraagt ook weer dialoog.”

HZ, voorzitter deexamencommissie: “Onder leiding van HZ Dienst Onderwijs, Onderzoek en Kwaliteitszorg (onderwijskundige) is er een HZ-community ‘formatief toetsen’ waar opleidingen elkaar ontmoeten.”

HZ, OLC: “HZ is een borgingsgerichte organisatie. Daarom wordt PABO intern snel als lastig gezien, omdat de opleiding daarop minder gericht is. Soort Zeeuwse degelijkheid.”

HZ, onderwijsadviseur: “We moeten durven al lerend te ontwikkelen.”

Bob (panel, voorzitter): “Zie je dat we over een ander ontwikkeltraject praten dan wat we net bij onderzoek bedachten. Daar lag de nadruk op samen een visie formuleren, dit is meer proeftuin-georiënteerd.”

HZ, OLC: “Zo’n proeftuin past ook erg goed bij de wijze waarop het werkveld/de scholen is/zijn ingericht.”

René (panel, werkvelddeskundige): “Als je wendbaar wilt zijn in deze tijd, moet je juist ruimte geven aan experimenteren en durven te gaan doen.”

HZ, lector: “De discussie polariseert soms ook teveel: het is óf summatief óf formatief. Onjuist frame. De nadruk moet liggen op feedback.”

Mark (panelsecretaris): “Kijk ook naar buiten. Pabo verbonden aan Hogeschool Iselinge is hier volop mee bezig. Niet alleen intern gericht houden. Ga naar buiten.”

Een krachtige examencommissie

Bob (panel, voorzitter): “De examencommissie zou een meer inhoudelijke rol kunnen vervullen. Uit het jaarverslag kregen we het beeld van een commissie die vooral procesmatig betrokken is. Wees niet alleen volgend, maar ook agenda zettend. Het mag ook weleens schuren.”

HZ, vz deelexamencommissie: “Bij het experiment leeruitkomsten (flexibele deeltijdopleidingen) treden we meer op de voorgrond, bij de klassieke voltijdopleidingen volgen we toch vaak en hebben we een meer monitorende rol.”

HZ, OLC: “Dit vraagt ook iets van het managementteam en de gezamenlijke domeinen om de examencommissie juist meer te betrekken. We hebben er als HZ ook voor gekozen om de examencommissies zo in te richten: een centrale examencommissie waarbinnen alleen voorzitters van de deelexamencommissies vertegenwoordigd zijn. Hoe kunnen we dat pro-actiever doen?”

Mark (panelsecretaris): “Ter verduidelijking: we bedoelen het niet of-of. Het is meer dat de examencommissie ook zelf initiatief mag nemen.”

HZ, onderwijsadviseur: “Ik zie dat we die ontwikkeling al hebben ingezet. Kijk bijvoorbeeld naar de toetscommissie. Van controlelijsten met rode kolommen naar meer dialoog en samen verder ontwikkelen.”

HZ, OLC: Dank voor dit gesprek. Zijn er van jullie uit nog aanvullingen of opmerkingen?

René (panel, werkvelddeskundige): In het voorgesprek hadden we het even over de docent in de praktijk als reisgenoot versus reisleider. Zowel de reisgenoot als de reisleider vervullen een rol.

HZ, OLC: “Ik proef die zienswijze ook sterk bij het team. Ons eigen verhaal moet sterk zijn en stevig staan, maar het is goed om samen met het werkveld een doel te willen behalen. Anders loop je alleen maar rondjes in het bos zonder de weg naar de buitenwereld te vinden. Dank voor dit gesprek.”